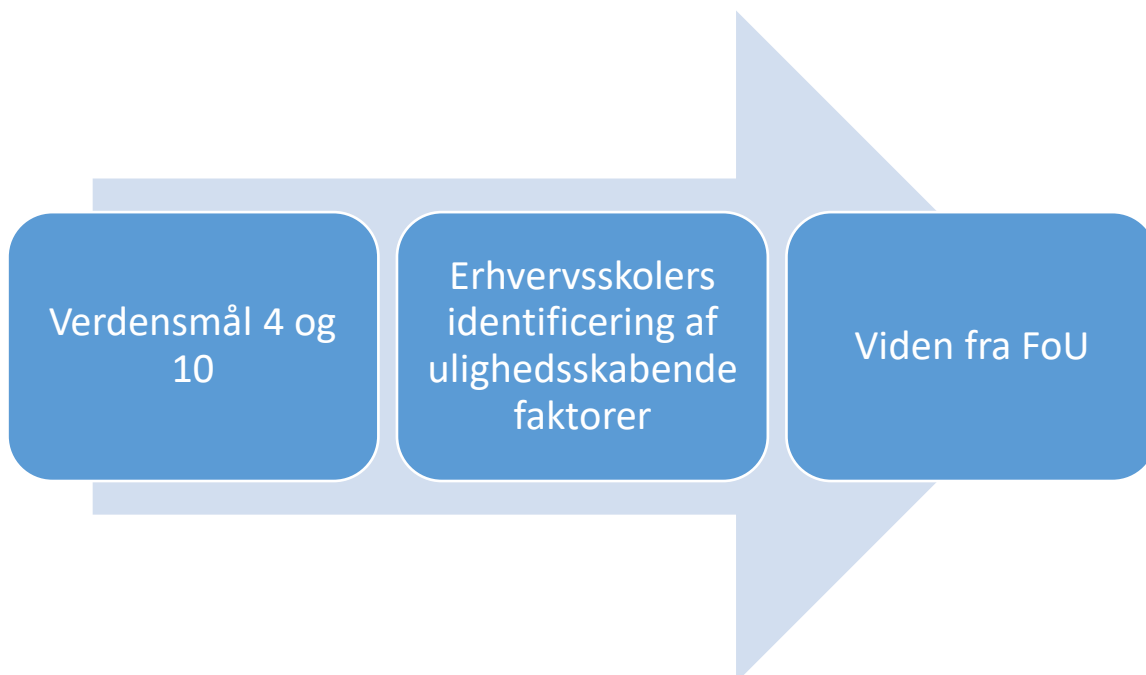

Fra ambitioner i verdensmål til erfaringer på erhvervsuddannelser.

Et forsøg på at udarbejde en oversigt over
ulighedsskabende faktorer og koble til viden fra FoU

Udarbejdet af Henriette Duch i samarbejde med Louise Virginia Hansen, Kristina Margrethe Rasmussen og Lone Ørsted

Februar 2022

Indholdsfortegnelse

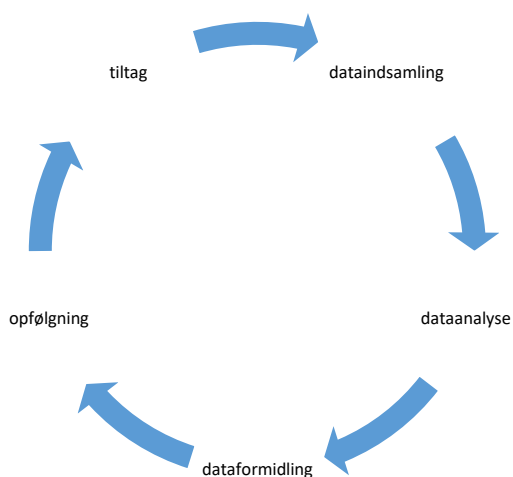
Indledning.....	3
Verdensmålene, ulighed og social inklusion	3
Skolernes perspektiv	5
Opsamling på skolernes analyse.....	5
Viden fra FoU.....	6
Fra ulighedsskabende faktorer til et didaktisk perspektiv	12
Referencer	13
Bilag 1	14

Indledning

Rapportens intension er at udarbejde en oversigt over ulighedsskabende faktorer inden for erhvervsuddannelser, således som begrebet ulighed forstås i projektet *Social inklusion og mindre ulighed på erhvervsuddannelserne* (SIMU).

Der er fire hovedafsnit i rapporten. Indledningsvis redegøres for de to af FNs verdensmål (4 og 10), som projektet har afsat i, ligesom der redegøres for begrebet ulighed og social inklusion. Derefter redegøres for de faktorer, som de tre deltagende skoler har valgt at inddrage i projektet. Skolerne er Learnmark, Mercantc og UCRS, som har foretaget de bagvedliggende analyser og sammendrag. I rapporten indgår udvalgte nedslag på baggrund af skolernes analyse af rapporter og forskellige former for dokumenter. Disse nedslag kan ses som (forhåbentlig) aktuelle forhold på skolerne, hvor der kontinuerlig arbejdes med dataindsamling, -analyse og -formidling samt opfølgninger i form af nye dataindsamlinger og efterfølgende tiltag, således som det kræves og forventes af de selvejende institutioner (se figur 1). Der redegøres ikke i rapporten for kompleksiteten i dette system, hvor noget af arbejdet er lovpligtigt, men pointen er her at fokusere på de ulighedsskabende faktorer, som skolerne ønsker at arbejdes med gennem projektet. Der foregår således også et arbejde på de enkelte skoler, som ikke fremgår af rapporten.

Figur 1: Skolernes arbejde med ulighedsskabende faktorer

Derefter følger nogle nedslag i viden fra FoU udarbejdet af fx universiteter, professionshøjskoler og andre centrale, nationale institutioner. Det kunne have været ønskværdigt med en mere omfattende litteratursøgning, men ud over den tidlige begrænsning i projektet er det også en udfordring, at interessefeltet hos skolerne viser sig at være meget bredt. Det er derfor ikke realistisk at foretage en systematisk og veldokumenteret søgning. I stedet er der valgt en pragmatisk tilgang, som forklares senere i rapporten.

Afslutningsvis samles op på, hvorledes de præsenterede ulighedsfaktorer efterfølgende tænkes ind i et didaktiske perspektiv med henblik på det videre arbejde i projektet.

Verdensmålene, ulighed og social inklusion

Projektet har flere formål, men for denne rapport er det væsentlige at konkretisere verdensmålene i en dansk uddannelseskontekst i et samarbejde mellem tre erhvervsskoler og VIA. Ønsket er, at dette kan

bidrage til udvikling af både den enkelte elev, lærerkompetencer på den enkelte skole samt give perspektiver på social inklusion og ulighed.

Projektets konkrete mål er at arbejde med dele af verdensmål 4 og 10 i praksis på erhvervsuddannelser (Verdensmål, n.d).

Målene 4.3, 4.4 og 4.5 lyder:

- Inden 2030 skal alle kvinder og mænd sikres lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse, herunder universiteter, af høj kvalitet og til en overkommelig pris.
- Inden 2030 skal antallet af unge og voksne, der har relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede færdigheder og kompetencer, for beskæftigelse, gode job og iværksætter, øges væsentligt.
- Inden 2030 skal ulighed mellem kønnene i uddannelser afskaffes, og der skal sikres lige adgang til alle niveauer af uddannelse og erhvervsrettet uddannelse for de mest udsatte grupper, herunder mennesker med handicap, oprindelige folk og børn i udsatte situationer.

Mål 10.2. lyder:

- Inden 2030 skal enhver, uanset alder, køn, handicap, race, etnicitet, oprindelse, religion eller økonomisk eller anden status, i højere grad inddrages i sociale, økonomiske og politiske beslutninger.

Det vil sige, at disse ambitioner i projektet søges forstået ind i den konkrete kontekst for danske erhvervsuddannelser med henblik på at kunne bidrage til at mindske ulighed inden for uddannelse og deltagelse i erhverv og samfundet gennem skolernes værdiskabende praksis. Her vil vi særligt have fokus på social inklusion ud fra en didaktisk tilgang. Delmål for denne del af projektet er derfor at samle viden om ulighedsfaktorer på erhvervsuddannelser.

Lighed og ulighed

I Danmark er økonomisk ulighed steget i perioden 1990 til 2015, hvilket kan indvirke på den enkeltes muligheder og såkaldte *livschancer* (Rasborg, 2019). Rasborg beskriver en ny ulighed inden for uddannelse, sundhed, politisk og social deltagelse. Han omtaler unge med en såkaldt *social hjemmebaggrund* ud fra forhold som børnesager, uafsluttet afgangsprøve i folkeskolen, karakterer, afsluttet uddannelse inden de bliver 25 år, etnisk baggrund, boligformer samt fattigdom. Forskningen finder også, at flere vælger privatskoler frem for folkeskolen. Rasborg anvender Bourdieus begreb *kulturel kapital*, fordi uligheder ikke alene kan tilskrives økonomi, men også viden, uddannelse og information (Rasborg, 2019 s. 445). Med begrebet *chancelighed* kan det menes, at alle har lige adgang til uddannelse, men ud fra forskellige teoretiske forståelser kan det diskuteres, hvorvidt individet reelt har lige muligheder, og hvorvidt forskelle skal forstås som pluralisme og diversitet i livsformer, der ikke nødvendigvis er et problem. Dermed også være sagt, at sådanne diskussioner ligger bag ideen om projektet, uden vi vælger at indtage en samlet position.

Projektets afsæt er dog, at nogle elever på erhvervsuddannelser har brug for særlig opmærksomhed, hvis de skal gennemføre uddannelsen.

Social inklusion

Inklusion kan ses i lyset af de fysiske betingelser, det sociale samspil samt opgaveløsning og kontekst (Alenkaer, 2013). Forståelsen af inklusion har ændret sig fra især at være rettet mod børn med særlige behov til en bredere tilgang som uddannelsesmæssig inklusion, der er optaget af læring og undervisning, adfærd og trivsels for alle elever (Farrell og Ainschow, 2002 s. 3).

I projektet forstås social inklusion som *kontekstafhængig* og forbundet med *relationer* mellem elever og lærere og elever indbyrdes eller andre centrale aktører (se projektbeskrivelse for uddybning). Det vil sige, at nogle ulighedsskabende faktorer ses som et aktuelt vilkår i samfundet eller som læringsforudsætninger hos det enkelte individ. Det er sidstnævnte, som der didaktisk kan arbejdes med fx gennem relationer i de konkrete kontekster på erhvervsskoler. Didaktik og lærerkvalifikationer kommer i fokus senere i projektet, hvor der i denne indledende del tages afsæt i foreliggende viden på skoler og fra FoU.

Skolernes perspektiv

Skolerne har i projektsøgningen nævnt en række dokumenter, som har relevans som afsæt for projektet. Dokumenterne giver et øjebliksbillede af kontekst og viden på de enkelte skoler, velvidende at der som nævnt i indledningen foregår et løbende arbejde på skolerne. For at sammenfatte skolernes viden har VIA udarbejdet et skema, som Learnmark, Mercantc og UCRS har kunnet arbejde med afsæt i og sammenfatte data i (bilag 1). Det fulde materiale og analyserne bag inkluderes ikke i denne rapport, da dette arbejde er varetaget af den enkelte skole. Det udfyldte skema er efterfølgende forkortet og svagt revideret af VIA med henblik på at kunne tydeliggøre ulighedsskabende faktorer og udfordringer i lyset af tiltag med henblik på social inklusion. Fordi skolerne er forskellige, har valgt at forskellige uddannelser indgår i projektet og foretaget analyser ud fra forskellige dokumenter, så formidles skemaerne her med den variation, som er skønnet hensigtsmæssig.

Kort sagt viser det sig på baggrund af skolernes analyser og formidlinger heraf, at nogle ulighedsskabende faktorer kan direkte og indirekte vedrøre elevers forskelle social hjemmebaggrund og kapital, mens andre i højere grad er forhold, som skoler kan tilrettelægge i forhold.

I denne offentlige version er data fra de enkelte skoler ikke tilgængelige.

Opsamling på skolernes analyse

Samlet set findes der i skolernes analyse en række ulighedsskabende faktorer, som der didaktisk kan være behov for at adressere. Det kan skematisk se ud som vist nedenfor, velvidende at der også kan være samspil mellem de opstillede punkter:

- Køn og seksualitet
- Sprog/danskkundskaber
- Diagnoser
- Alder
- Etnicitet/kultur
- Kognitive muligheder
- Selvværd

Hvor ovenstående punkter kan siges at ligge uden for skolen og er knyttet til elevers baggrund og læringsforudsætninger, så er der forhold, som mere direkte relaterer sig til skolen. Det er:

- Uddannelsesaftale/mangler uddannelsesaftale

- Karakterer og faglighed i bred forstand
- Mobning

Endelig er der omtale af relationer på flere forskellige måder og med forskellige aktører:

- Elev-elev
- Lærer-elev herunder feedback
- Vejleder/mentor – elev
- Skolepraktik-vejleder/mester - elev

Didaktisk er der på baggrund af denne liste over relationer et behov for at kunne vælge principper, metoder og arbejdsformer i forhold til at kunne arbejde med og i relationer. Dette hænger sammen med lærerkompetencer.

Viden fra FoU

Den relevante viden fra FoU må på baggrund af ovenstående således betragtes som meget bred. Som sagt tidligere er det derfor ikke muligt foretage et egentligt review. I stedet er valgt søgninger inden for forskning og grå litteratur tilgængelig på forskellige hjemmesider. Det vil primært sige viden produceret af ansatte på universiteter, professionshøjskoler og VIVE samt EVA. I forhold til VIVE og EVA henvises alene til institutionen som forfatter og med link. For øvrige referencer anvendes APA som fx er anvendt på UC Viden, mens der i andre tilfælde anvendes mindre fuldstændige referencer. VIA har søgt efter og udvalgt referencer på dette område, hvorfor enkelte dele af forarbejde til projektet er (gen)anvendt. De efterfølgende centrale søgekriterier er *erhvervsuddannelser/erhvervsskoler og inklusion*. Gennem UC Viden kan søges på alle professionshøjskoler. Universiteterne har ikke en sådanne fælles funktion, så derfor er anvendt forskellige databaser. Listen er på ingen måder fyldestgørende eller udtryk for dybdegående kvalitets- og relevansvurdering. Der indgår derfor også referencer, som der alene er foretaget en skimning af og som omtales på hjemmesider. Den tidlige grænse er sat til perioden 2012-2022 med dansk som sprog. Fælles er dog, at referencerne direkte forholder sig til erhvervsuddannelser og – skoler i en dansk kontekst.

De ovenstående punkter fra skolernes analyse er omarbejdet til temaer, som der er lokaliseret litteratur inden for. Derved skulle der være mulighed for en sammenhæng mellem skolernes identificering af faktorer og så en formidling af noget af den tilgængelige litteratur på området.

Enkelte steder er indsat en kommentar med kursiv, når det vides, at der findes yderligere litteratur på området, men det vil kræve andre søgekriterier at få dette frem.

Tabel 4: Litteratur, der vedrører identificerede faktorer, som primært er uden for skolen

Punkter	Temaer	Referencer
Køn og seksualitet	Drenge Køn Identitet	Jørgensen, C. H. (2013). Drenge og maskuliniteter i ungdomsuddannelserne. Roskilde Universitetsforlag. Baagøe Nielsen, S., Thingstrup, S. H., Brodersen, M., Hersom, H., & Jensen, H. H. (red.) (2018). Drenges og mænds inklusion på kønnede uddannelser: – erfaringer fra deltagerorienteret

		<p>uddannelsesudvikling og -forskning i praksis. Frydenlund Academic. Uddannelse og læring Nr. 1</p> <p>Thingstrup, S. H., & Wulf-Andersen, T. (2015). Rum for mænd? udvikling af nye deltagelsesmuligheder i erhvervsuddannelserne. VELPRO, Center for Velfærd, Profession og Hverdagsliv, Roskilde Universitet. http://forskning.ruc.dk/site/files/55462518/case_final.pdf</p> <p>Thingstrup, S. H., & Hersom, H. (2018). Institutionelle og faglige dimensioner af brobygning: mellem overskridelse og reproduktion af uddannelseshierarkier i brobygningsarbejde. I Drenges og mænds inklusion på kønnede uddannelser: Erfaringer fra deltagerorienteret uddannelsesudvikling og - forskning i praksis (s. 107-128). Frydenlund Academic. Uddannelse og læring Nr. 1</p> <p>Mogensen, K. H.; Wulf-Andersen, T. & Larsen, L. (2015). Unge mænd og biler. Tilhør inden for og uden for skolen. NORDISK VÄLFÄRDSFORSKNING.</p> <p>Steno, A. M. (2015). Ungdomsliv i en Uddannelsestid: Kønnede, klassede og tidsbundne driblerier i og mellem erhvervsuddannelser. Institut for Psykologi og Uddannelsesforskning, Roskilde Universitet. Afhandlinger fra Forskerskolen i Livslang Læring, Roskilde Universitet</p> <p>Tanggaard, L. (2012). "Man er blevet til noget": om frafaldsforebyggelse i erhvervsuddannelserne. Dansk pædagogisk tidsskrift, nr. 1</p> <p>Hutters, C., Nielsen, M. L., Görlich, A., & Simonsen, B. (2013). Dreng og piger på ungdomsuddannelserne. Hvad betyder køn for elevernes uddannelsespraksis? Rapportsammenfatning. https://www.cefu.dk/media/349182/dreng_og_piger_pa_ungdom_suddannelserne_2013.pdf</p> <p>Fallesen, H. W. (2017). Undersøgelse af uddannelseskløften: Haler børn med indvandrerbaggrund ind på de etnisk danske børn? Politica: Tidsskrift for Politisk Videnskab, 49(3).</p>
Sprog/danskkundskaber	Etnicitet/kultur	<p>VIVE (2012). Overuddannelse blandt etniske minoritetsborgere i Københavns Kommune. https://www.vive.dk/da/udgivelser/overuddannelse-blandt-etniske-minoritetsborgere-i-koebenhavns-kommune-9166/</p>
Diagnoser	Unge med diagnoser	<p><i>Der er ikke i de omtalte søgninger fundet litteratur som tematiserer det at have unge med diagnoser i relation til eud. Der kan findes litteratur ved at vælge andre søgestrategier</i></p>
Alder	Arbejdsmarkedet	<p>Marquard, M., & Tange, N. (2018). Policy Brief: Inklusion og voksenlæring: for aktiv deltagelse i samfund og arbejdsliv. https://epale.ec.europa.eu/da/content/policy-brief-inklusion-og-voksenlaering</p>

		<p>VIVE (2016). De udsatte grupper og arbejdsmarkedet. https://www.vive.dk/da/udgivelser/de-udsatte-grupper-og-arbejdsmarkedet-6540/</p> <p><i>Aldersspredningen blandt elever på eud er ikke fundet tematiseret i litteraturen. Knud Illeris tematiserer dette i det omfattende forfatterskab.</i></p> <p><i>Christian Helms Jørgensen tematiserer også dette i sit omfattende forfatterskab. Se hans profil på RUC.</i></p> <p><i>Bjarne Wahlgren tematiserer også dette i sit omfattende forfatterskab. Se hans profil på dpu.</i></p>
Kognitive muligheder	Forudsætninger	<p>VIVE (2021). Uddannelsesresultater og -mønstre for børn og unge med funktionsnedsættelser. https://www.vive.dk/da/udgivelser/uddannelsesresultater-og-moenstre-for-boern-og-unge-med-funktionsnedsaettelser-15314/</p> <p>VIVE (2020). Tilbageførte elever og overgang til ungdomsuddannelse. https://www.vive.dk/da/udgivelser/tilbagefoerte-elever-og-overgang-til-ungdomsuddannelse-15133/</p>
Selv værd	Forudsætninger	<p>Larsen, L. (2012). Når uddannelse bliver til socialt arbejde. Dansk pædagogisk tidsskrift, nr. 1</p> <p>Lippke, L. (2012). Fra erhvervsuddannelse til semi-terapeutisk samtalerum? Emotionelle handlinger som fastholdelsesgreb inden for erhvervsuddannelsessystemet. Psyke & Logos, 33(1), 26-26.</p>

Tabel 5: Litteratur om forhold på erhvervsskoler

Punkter	Temaer	Referencer
Uddannelsesaftale/mangler uddannelsesaftale	Reformer og politiske aftaler	<p>Hansen, E. J. (2009). Ungdomsuddannelserne i historisk perspektiv. Dansk pædagogisk tidsskrift, 1, 6–13</p> <p>Nissen, S. K. (red.), Axel, N. (red.), & Helms Jørgensen, C. (2012). Tema: Erhvervsuddannelser: social inklusion eller global konkurrencekraft? Dansk Pædagogisk Tidsskrift, (1), 1-96.</p> <p>Koudahl, P. (2013). Erhvervsuddannelsesreform 2013: Endnu et kapitel i en uendelig historie? Dansk Pædagogisk Tidsskrift, 3, 77-86.</p> <p>Jørgensen, C. H. (2012). Har erhvervsuddannelserne en fremtid? Styrker og svagheder, udfordringer og potentialer. Dansk Pædagogisk Tidsskrift, (1), 7-13. http://www.dpt.dk/tidligere-udgivelser-2/2012-2/1976-2</p> <p><i>Christian Helms Jørgensen tematiserer også dette i sit omfattende forfatterskab. Se hans profil på RUC.</i></p>

Karakterer og faglighed i bred forstand	Elever på erhvervsuddannelser	<p>Der er ikke fundet litteratur på dette område ved søgningerne, men der findes en række bøger rettet mod uddannelse af lærere på eud.</p> <p>Se fx omfattende litteratur af Vibe Aarkrog på hendes profil på dpu.</p> <p>For en oversigt se: Koudahl, P., Larsen, K. S., Bjørnholt, B., & Nøhr, K. (2018). <i>Forskningskortlægning og vidensspredning inden for ungdomsuddannelserne</i>. København: VIVE–Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Rapport.</p>
Mobning	Undervisningsmiljø	Der henvises til https://dcum.dk/temaer/mobning og andre publiceringer af dcum

Tabel 6: Litteratur, som omhandler relationer i undervisningen

Punkter	Temaer	Referencer
Relationer	Lærerkompetencer	Østergaard, J. T., Godt-Hansen, A., Lausch, B. J., & Egendal, J. M. (2012). <i>Inklusion, klasseledelse og relationsdannelse i erhvervsuddannelserne</i> . Forlaget Metropol.
Feedback	Evaluering	Duch, H. S., & Andreasen, K. (2022). Konstitutive virkninger af evalueringspraksis på erhvervsskolernes grundforløb – belyst gennem elevers refleksioner i forbindelse med nødundervisningen under covid-19. <i>CEPRA-sriben</i> , (28), 40-51. https://journals.ucn.dk/index.php/cepra/article/view/455/398
Didaktik	Motivation Differentiering Læringsmiljø	<p>Duch, H. & Larsen, J. (2012). <i>Den inkluderende erhvervsskole</i>. I Larsen, J. (Red.). <i>Vinkler på erhvervspædagogikken: En antologi til diplomuddannelsen</i>. Erhvervsskolernes Forlag.</p> <p>Duch, H. S. (2021). <i>Udvikling og afprøvning af undervisning i projektet Social inklusion – fra fjernundervisning under Covid19-krisen til udvikling af undervisning med blended learning på Erhvervsuddannelser</i>. VIA UC Viden</p> <p>Görlich, A. m. fl. (2019). <i>Ny udsathed i ungdomslivet: 11 forskere om den stigende mistrivsel blandt unge</i>. Hans Reitzel.</p> <p>Katznelson, N. m. fl. (2018). <i>De topmotiverede unge</i>. Hans Reitzel.</p> <p>Sørensen, N. U. m. fl., & Skaalvik, E. M. m. fl. (2013). <i>Unge motivation og læring: 12 eksperter om motivationskrisen i uddannelsessystemet</i>. Hans Reitzel.</p> <p>Hersom, H., & Koudahl, P. (red.) (2017). <i>Ind i praksis: praksisinddragelse og differentiering i erhvervsuddannelserne</i>. PRAXIS</p>

		<p>Duch, H. S., & Andreasen, K. E. (2017). Udvikling af erhvervsuddannelserne gennem pædagogisk uddannelse af lærere - belyst med to cases. I H. Duch, & K. E. Andreasen (red.), Forandringer i ungdomsuddannelserne: overgange og indsatser (s. 115-137). Aalborg Universitetsforlag. Ungdomsliv http://vbn.aau.dk/da/publications/forandringer-i-ungdomsuddannelserne(52b3779d-8aca-4f58-9b92-db1962d7b4c1).html</p> <p>Allermand, G. (2017). Midt i praksis. I H. Hersom, & P. Koudahl (red.), Ind i praksis: praksisinddragelse og differentiering i erhvervsuddannelserne (s. 72-116). PRAXIS.</p> <p>Jørgensen, C. B. (2017). Fra uddannelsespolitiske intentioner til praksisinddragelse og differentiering i erhvervsuddannelserne (s. 148-194). PRAXIS.</p> <p>Duch, H. S. (2012). Hvorfor er det så svært at arbejde med undervisningsdifferentiering. VIA UC Viden</p> <p>Sørensen, D., Day, B. N., Minds, S., Christensen, S. M., Boniface, J. V., & Allermand, M. M. (2017). Fagligt entreprenørskab i erhvervsuddannelserne: en kvalitativ analyse af hvordan undervisning gennem entreprenørskab kan påvirke elevers læring, motivation og lyst til at deltage i uddannelse. Professionshøjskolen Metropol.</p> <p>VIVE (2016). Fra grundskole til ungdomsuddannelse En register- og surveyanalyse af LP-modellens elever. https://www.vive.dk/da/udgivelser/fra-grundskole-til-ungdomsuddannelse-8890/</p> <p>Gleerup, J., Heilesen, S., & Mogensen, K. (2012). Om at bygge Den Digitale Læringsbro. Læring og Medier (LOM), 5(9).</p> <p>Larsen, J., Duch, H., & Rasmussen, E. E. Den professionelle erhvervsskolelærer. I Larsen, J. (Red.). Vinkler på erhvervspædagogikken: En antologi til diplomuddannelsen. Erhvervsskolernes Forlag.</p>
--	--	--

Tabel 6: Yderligere litteratur, som ikke i skolernes punkter, men er fundet relevant og fremgår af nedenstående.

Punkter	Temaer	Referencer
Indgår ikke	Sundhed	Aaslyng, M. D.; Harsløf, L. J.; Petersen, B. & Bisschop-Thomsen, J. S. (2021). Sunde unge gennemfører uddannelse. Professionshøjskolen Absalon

		<p>VIVE (2012). Effekten af uddannelse på sundhed og inklusion blandt unge. https://www.vive.dk/da/undersogelser/effekten-af-uddannelse-paa-sundhed-og-inklusion-blandt-unge-2720/</p> <p>Østergaard, J. T. (2012). Hvilke motions-og sundhedsaktiviteter efterspørger eleverne på erhvervsuddannelserne? Forlaget Metropol.</p> <p>Jensen, L. L., Post, D. M., Olsen, H., & Dyremose, H. UNGE PÅ VEJ Sundhed og uddannelse.</p>
Indg år ikke	Handicap	<p>VIVE (2014). Handicap, uddannelse og beskæftigelse. https://www.vive.dk/da/udgivelser/handicap-uddannelse-og-beskaeftigelse-5120/</p>
Indg år ikke	Realkompetence	<p>Jørgensen, U. N. (2015). Realkompetence. Hvordan kan kortuddannede få deres praktiske kompetencer anerkendt i en erhvervsuddannelse. Dansk pædagogisk Tidsskrift, (1).</p>
Indg år ikke	Unge som gruppe på eud	<p>Larsen, N. B., Brodersen, A., & Bjerre, C. (2015). Udsatte unge på erhvervsuddannelserne: – imellem inklusion, marginalisering og fragmentering? Professionshøjskolen Metropol.</p> <p>Brown, R., Louw, A. V., & Katznelson, N. (2011). Ungdom på erhvervsuddannelserne: delrapport om valg, elever, læring og fællesskaber. Praxis - Erhvervsskolernes Forlag. https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/230738747/ungdom_p_erhvervsuddannelserne_delrapport_om_valg_elever_lring_og_faellesskaber.pdf</p> <p>Schulin, S. (2013). Talentvejen-Rapport: talentvejen-når stjerner fødes. http://talentvejen.nu/publikationer/rapport-afsluttende-evaluering/</p> <p>Rasmussen, P., & Juul, T. M. (2020). Ungdomsgaranti: EU politik og dansk praksis. Aalborg Universitetsforlag.</p>
Indg år, bredt	Trivsel Frafald	<p>EVA (2021). Temamateriale. Trivsel på erhvervsuddannelserne. https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/trivsel-paa-erhvervsuddannelserne</p> <p>EVA (2013). At falde fra eller til. Frafaldsanalyse for SOPU. https://www.eva.dk/ungdomsuddannelse/falde-fracaldsanalyse-sopu</p> <p>VIVE (2014). Børn og unge i Danmark - Velfærd og trivsel 2014. https://www.vive.dk/da/udgivelser/boern-og-unge-i-danmark-velfaerd-og-trivsel-2014-5272/</p> <p>Larsen, L., Wulf-Andersen, T., Nielsen, S. B., & Mogensen, K. H. (2016). Udsatte unges uddannelsesdeltagelse: Tilhør og steder som teoretiske perspektiver. Sosiologi i dag, 46(3-4).</p>
Indg år ikke	Eud som en særlig læringskontekst	<p>Vestergaard, A. L. (2012). Erhvervsfaglig læring i et elevperspektiv. Dansk pædagogisk tidsskrift, nr. 1</p> <p>Hjort-Madsen, P. (2012). Deltagelsesmuligheder i erhvervsuddannelserne: et kvalitativt studie på tre erhvervsfaglige grundforløb.</p>

	<p>VIVE. (2016). Hovedforløb på erhvervsuddannelserne inden reformen. https://www.vive.dk/da/udgivelser/hovedforloeb-paa-erhvervsuddannelserne-efter-reformen-10804/</p> <p>Louw, A., Gimmler, A., Albrechtsen, T. R. S., Tolstrup, S., Weissert, N., Christensen, M., & Thodsen, J. (2020). Program om karakterdannelse på erhvervsuddannelserne. Bruttokatalog med redskabsskitser. https://emu.dk/sites/default/files/2020-08/Karakterdannelse%20og%20faglig%20stolthed%20-%20Bruttokatal%20.pdf</p> <p>Nielsen, K., Jørgensen, C. H., Koudahl, P., Munk, M., Pilegaard, T., & Tanggaard, L. (2016). Slutrapport: Erhvervsskoleelever i det danske erhvervsuddannelsessystem. Aarhus. https://psy.au.dk/fileadmin/Psykologi/Forskning/Forskningsprojekter/Fastholdelse_a_f_erhvervsskoleelever/Slutrapport28082013final.pdf</p> <p>Louw, A. V., & Hansen, N. H. M. (2018). Det gode uddannelsesliv i praktikken: Vidensnotat om praktikken på social-og sundhedsuddannelsen, social-og sundhedsassistentuddannelsen og sygeplejerskeuddannelsen. https://vbn.aau.dk/da/publications/det-gode-uddannelsesliv-i-praktikken-vidensnotat-om-praktikken-p%C3%A5</p> <p>Nielsen, K. T. P., Louw, A., & Katznelson, N. (2021). Plads til at lære—på lærepladsen: Dannelse i mødet mellem unge og arbejdsmarkedet. https://www.cefu.dk/emner/publikationer/publikationer/plads-til-at-laere-%E2%80%93-paa-laerepladsen-dannelse-i-moedet-mellem-unge-og-arbejdsmarkedet.aspx</p> <p>Lippke, L. (2013). En erhvervsskole for alle? Professionelle deltagelsesformer og spændingsfelter mellem faglighed og omsorg. https://vbn.aau.dk/en/publications/en-erhvervsskole-for-alle-professionelle-deltagelsesformer-og-sp%C3%A6</p>
--	---

Fra ulighedsskabende faktorer til et didaktisk perspektiv

Som ovenstående viser, kan ambitioner formuleres i de udvalgte verdensmål ses som abstrakte. Det er lidt mere konkret formuleret i diskussioner om lighed, ulighed og social inklusion. En yderligere konkretisering finder sted, når de deltagende erhvervsskoler identificerer et behov for at kunne arbejde med udfordringer, der relaterer sig til disse ambitioner og diskussioner for at kunne leve op til de gældende politiske intentioner og målsætninger med uddannelserne. Vi forsøger at gribe dette an ved at konkretisere skolernes udfordringer ved at identificere temaer, som projektet kan arbejde videre med. Disse temaer er i forskelligt omfang beskrevet i litteratur, og den lokaliserede litteratur vil de enkelte skoler kunne vælge at arbejde videre med som en måde at kvalificere den proces, der blev skitseret i figur 1.

I den næste fase af projektet skal de ulighedsfaktorer yderligere konkretiseres gennem interviews med lærere og elever. Det forudsætter en operationalisering, således at didaktiske perspektiv kommer i fokus. Dette tages op i den næste fase i projektet.

Referencer

Alenkaer, R. (2013). Inklusion – min definition. Hentet 25. juni 2020 på <https://www.alenkaer.dk/blog/2015/5/16/inklusion-min-definition>

Farrell, P. & Ainschow, M. (2002). Making special education inclusive. David Fulton Publishers.

Rasborg, K. (2019). Ulighed og social sammenhængskraft I det delte Danmark. I B. Greve (red.). Socialvidenskab. Nyt fra Samfundsvidenskaberne.

UN [United Nations] (n.d). The Sustainable Development Goals. Hentet 21. december 2021 på <https://www.un.org/sustainabledevelopment/>

Unesco Associated Schools (nd). Velkommen til netværket for UNESCO Verdensmålsskoler. Hentet 27. januar 2021 på <https://unesco-asp.dk/>

Verdensmålene (n.d). <https://www.verdensmaalene.dk/fakta/verdensmaalene>

Bilag 1

SIMU

Skolernes dokumenter og andre data af relevans for: Oversigt over ulighedsskabende faktorer

Skole:

Hvilke uddannelse/område indgår særligt i projektet:

Begrundelse for dette valg:

Nedenstående udfyldes af den enkelte skole og sendes til Henriette **senest 4/2 kl. 8**

Vejledning til udfyldelse af skema:

Jeg har udarbejdet et forslag til skema for jeres opsamling på de kendte ulighedsskabende faktorer. Hvis I har forslag til forbedringer inden, I går i gang, så kunne det være en ide, at I laver en version 2 og skriver rundt til alle. Skemaet skal ses som et forslag på baggrund af det, som er skrevet ind i ansøgningen.

De forbedringsbehov, I finder undervejs, foreslår jeg, at I retter skemaet ind efter. Skemaet skal således ikke være styrende på en uheldig måde. Det er et fælles udgangspunkt for at komme i gang.

Skriv så fyldigt som muligt i felterne. Der kan være flere dokumenter inden for det samme område. Er der centrale dokumenter, som ikke er tænkt ind, så tilføj gerne række eller kolonne.

I det omfang, I kan vedlægge bilag, som er sammenfattende for de fulde dokumenter/data, kan det give os alle et overblik. Bilag gives nummer og titel i skemaet.

Er der ikke i forvejen dokumenter, kan skolen udarbejde nye bilag fx inden for verdensmål, se forslag nedenfor.

Det med kursivt i skemaet kan slettes, det er blot ment som en forklaring/hjælp.

Område	Dokumenters titel	Evt. bilagstitel	Kort beskrivelse	Hvilke ulighedsskabende faktorer ses?	Hvordan ses dette i forhold til social inklusion?	Andet
ETU	<i>Fx ETU 2021</i>					
Studievejledning	<i>Her er sikkert flere forskellige dokumenter</i>					
Kvalitetsarbejde	<i>Her er sikkert flere forskellige dokumenter interne og eksterne</i>					

Nøgletalsrapport			<i>Fx i relation til de klare mål: ..at udfordre alle elever ... trivslen på eud Kan ses, at....</i>			
Verdensmål 4 Goal number four concerns quality in education. Among other things, it covers equal access to education, elimination of gender disparities, and an increase in the number of youth and adults who have relevant skills, including technical and vocational skills.		<i>Se nedenfor</i>				
Verdensmål 10 A target of goal number ten is, to “empower and promote the social, economic and political inclusion of all, irrespective of age, sex, disability, race, ethnicity, origin, religion or economic or other status”		<i>Se nedenfor</i>				
Tidligere projekter						

Eksempel på nyt bilag til verdensmål:

Vi er verdensmålsskole fra:

Vi arbejder på at blive verdensmålsskole fra:

I vores arbejde med verdensmål har vi særlig fokus på:

Ulighedsskabende faktorer fylder ikke, da:

Ulighedsskabende faktorer indgår på følgende måde:

Konkretisering i forhold til mål 4:

Konkretisering i forhold til mål 10: